

Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2024. №2.
URL: <https://lnk.ua/k4kjW88NL>.

5. Проблеми та перспективи впровадження штучного інтелекту в освітній діяльності.
Науковий журнал ДонНУ. 2024. №3. URL : <https://jpasmd.donnu.edu.ua/article/view/16696>.

Науковий керівник: Муковіз О. П., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради».

Iryna Haran

Master Student

Odessa Regional Academy of In-Service Education

Odesa, Ukraine

DIFFICULTIES IN ACCEPTING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE MANAGEMENT ACTIVITIES OF HEADS OF GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS

Keywords: artificial intelligence, educational institution administrators, management activities, psychological barriers, secondary education institutions.

Гаран Олександр Володимирович

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня

КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

м. Одеса, Україна

ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛІВ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМАТИКА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

Ключові слова: інформаційно-цифрова компетентність, професійний розвиток, вчитель, цифровізація, неперервна освіта.

Сучасна освітня реальність характеризується стрімким розвитком цифрових технологій, що суттєво впливає на професійну діяльність педагогічних працівників. Вчителі сьогодні стикаються з необхідністю постійного оновлення своїх знань та навичок у сфері інформаційно-цифрових технологій, що створює додаткові виклики для їхнього професійного розвитку. Інформаційно-цифрова компетентність (ІЦК) стає не просто бажаною характеристикою сучасного педагога, а необхідною умовою його професійної діяльності в умовах цифрової трансформації освіти [3, с. 10].

Основною проблемою є надзвичайна швидкість змін у цифровому середовищі. Якщо раніше освітні технології змінювались протягом десятиліть,

то сьогодні нові платформи, програми та інструменти з'являються щомісяця. Вчителям доводиться не лише освоювати традиційні педагогічні методики, а й постійно відстежувати появу нових цифрових рішень: від освітніх додатків типу Kahoot, Padlet, Canva до систем штучного інтелекту, таких як Perplexity, які кардинально змінюють підходи до створення навчальних матеріалів та оцінювання знань учнів [4, с. 28].

Європейська рамка цифрової компетентності педагогів DigCompEdu визначає шість ключових сфер розвитку ІЦК: професійну взаємодію, використання цифрових ресурсів, викладання та навчання, оцінювання, підтримку здобувачів освіти та розвиток їхньої цифрової компетентності. Проте реальність показує, що вчителі часто відчують труднощі в опануванні навіть базових навичок у кожній з цих сфер, не кажучи вже про їх інтеграцію у цілісну професійну компетентність [4, с. 31].

Ще однією значною проблемою є пошук якісних та перевірених цифрових ресурсів серед величезної кількості доступних матеріалів. Сьогодні в мережі Інтернет існують тисячі освітніх платформ, додатків, онлайн-курсів, але педагоги змушені самостійно аналізувати, відбирати та апробувати їх на предмет відповідності навчальним цілям, віковим особливостям учнів, технічним можливостям школи. Цей процес вимагає значних часових затрат поза межами основного робочого навантаження, яке і без того є достатньо інтенсивним [2, с. 195].

Особливо складною є проблема верифікації якості цифрових ресурсів. Учителі мають самостійно оцінювати педагогічну доцільність, науковість, безпечність та етичність цифрових інструментів. При цьому відсутність централізованих рекомендацій або офіційних переліків перевірених ресурсів змушує кожного вчителя проходити цей шлях індивідуально, що призводить до дублювання зусиль та можливих помилок у виборі неякісних чи неперевірених матеріалів.

Аналіз досліджень українських науковців показує, що сучасні вчителі відчують значний психологічний тиск від необхідності «встигати» за технологічним прогресом. Окрім традиційних професійних обов'язків – підготовки до уроків, перевірки завдань, взаємодії з учнями і батьками, ведення документації – педагоги мають постійно знаходити час для самоосвіти у цифровій сфері, участі у вебінарах, онлайн-курсах, освоєння нових інструментів та платформ. Це створює ситуацію хронічного стресу та професійного вигорання [1, с. 129].

Проблема ускладнюється тим, що цифрові технології розвиваються за експоненціальним законом, тоді як можливості людини щодо засвоєння нової інформації залишаються константними. Учитель, який щойно опанував одну платформу чи програму, вже стикається з необхідністю переходу на нову версію

або взагалі інший інструмент. Така ситуація призводить до фрагментарності знань, поверхового володіння технологіями та, як наслідок, неефективного їх використання в освітньому процесі.

Особливо гостро ця проблема стоїть перед досвідченими вчителями, які мають високий професійний рівень у традиційних методиках викладання, але відчують труднощі в опануванні цифрових технологій. Для них процес навчання вимагає значно більше зусиль та часу порівняно з молодими колегами, які виростили в цифровому середовищі. Це створює внутрішньо-професійний конфлікт поколінь та може призводити до зниження самооцінки досвідчених учителів [2, с. 197].

Водночас молоді вчителі, попри інтуїтивне розуміння цифрових технологій, часто не володіють методикою їх педагогічно доцільного використання. Вони можуть легко опанувати технічні аспекти роботи з програмою, але мають труднощі з інтеграцією цифрових інструментів у цілісний навчально-виховний процес, що також створює проблеми у формуванні їхньої професійної ІЦК.

Додатковою проблемою є відсутність системного підходу до розвитку ІЦК у багатьох закладах освіти. Часто навчання вчителів відбувається хаотично, епізодично, без врахування індивідуальних потреб та рівня підготовки. Курси підвищення кваліфікації не завжди відповідають реальним потребам конкретного вчителя, а адміністрація школи не має достатніх ресурсів для організації постійного навчання всього педагогічного колективу.

Водночас слід відзначити, що постійний розвиток інформаційно-цифрової компетентності відкриває нові можливості для педагогічної творчості, урізноманітнення методів навчання, індивідуалізації освітнього процесу. Цифрові технології дозволяють створювати інтерактивні презентації, віртуальні екскурсії, організовувати проектну діяльність, забезпечувати миттєвий зворотний зв'язок з учнями. Ключовим завданням для багатьох закладів освіти є створення системи підтримки вчителів у процесі неперервного цифрового розвитку, яка б враховувала індивідуальні потреби, забезпечувала поступовість навчання та мотивувала до подальшого професійного зростання.

Отже, проблематика професійного розвитку ІЦК вчителів потребує комплексного підходу, який би враховував швидкість технологічних змін, надавав кваліфіковану підтримку у виборі якісних ресурсів, забезпечував баланс між основними професійними обов'язками та необхідністю постійного навчання, а також створював умови для поетапного та системного розвитку цифрової компетентності всіх категорій педагогічних працівників.

Список використаних джерел

1. Дзюба В. Організаційно-педагогічна модель розвитку цифрової компетентності керівника

- закладу освіти. *Проблеми освіти*. 2022. Вип. 2(97). С. 120–133. URL: <https://doi.org/10.52256/2710-3986.2-97.2022.07>.
2. Карташова Л. А., Пліш І. В., Бахмат Н. В. Розвиток цифрової компетентності педагога в інформаційно-освітньому середовищі закладу загальної середньої освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Том 68. №6. С. 193–200. URL: <https://lnk.ua/9e0PWYRVp>.
3. Оцінювання інформаційно-комунікаційної компетентності учнів та педагогів в умовах євроінтеграційних процесів в освіті: посібник / Биков В. Ю., Овчарук О. В., та інші. Київ : Педагогічна думка, 2017. 160 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/708250>.
4. Redecker C. European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu. Luxembourg. Publications Office of the European Union. 2017. 95 p. URL: <https://doi.org/10.2760/159770>.

Науковий керівник: Муковіз О. П., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради».

Oleksandr Haran

Master Student

Odessa Regional Academy of In-Service Education

Odesa, Ukraine

INFORMATION AND DIGITAL COMPETENCE OF GENERAL SECONDARY EDUCATION TEACHERS: PROFESSIONAL DEVELOPMENT ISSUES

Keywords: information and digital competence, professional development, teacher, digitalization, continuous education.

Гончарова Олена Костянтинівна

доктор філософії у галузі знань «Освіта / Педагогіка»,

методист науково-методичної лабораторії початкової освіти

кафедри дошкільної і початкової освіти

КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

м.Одеса, Україна

<https://scholar.google.com/citations?hl=uk&user=mPgkIlgAAAAJ>

<http://orcid.org/0000-0003-4584-1471>

ЕРОЗІЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ІІІ: РИЗИКИ В РОБОТІ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Ключові слова: критичне мислення, ерозія критичного мислення, механізми ІІІ, вчителі початкових класів.

У сучасному інформаційному суспільстві дедалі більшої актуальності набуває проблема збереження та розвитку критичного мислення. Поширення технологій штучного інтелекту, зокрема генеративних систем, відкриває нові можливості